

УДК 94(477.83-22):528.425:81'373.21
DOI: 10.69550/3041-1467.1.303927

Микола ГАЛІВ

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (halivm@yahoo.com)

ORCID: 0000-0001-7068-3124

ResearcherID: F-3855-2018

Scopus ID: 57212151942

Mykola HALIV

PhD hab. (Education), Professor, Department of Ukraine's History and Law, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (halivm@yahoo.com)

Бібліографічний опис статті: Галів, М. (2022). Історична топонімія і топографія села Літиня (XV – початок XIX ст.). *Axis Europae*, 1, 6–16. doi: 10.69550/3041-1467.1.303927

Bibliographic Description of the Article: Haliv, M. (2022). Istorychna toponimiia i topohrafiia sela Litynia (XV – pochatok XIX st.) [Historical toponymy and topography of the village of Litynia (15th – early 19th centuries)]. *Axis Europae*, 1, 6–16. doi: 10.69550/3041-1467.1.303927 [in Ukrainian].

**ІСТОРИЧНА ТОПОНІМІЯ І ТОПОГРАФІЯ СЕЛА ЛІТИНЯ
(XV – початок XIX ст.)**

Анотація. Мета статті – представити результати дослідження історичної топографії та топонімії села Літиня на Дрогобищині. Дослідження спирається на високристання рукописних та опублікованих джерел XV – початку XIX ст. **Методологія дослідження** спирається на принципи науковості, методи: системності, загальнонаукові (аналіз, синтез) та спеціально-історичні (історико-типологічний, історико-системний, історико-порівняльний), а також критики історичних джерел. **Наукова новизна** полягає у тому, що вперше в історичній науці проаналізовано історичну топографію та топонімію села Літиня Дрогобицького району Львівської області. **Висновки.** Отже, в історичній та лінгвістичній літературі існує три основні версії походження назви села Літиня: 1) від слів “літо”, “літувати”; 2) від кореня “лут” – болото (болотиста місцевість); 3) від антропоніма Літ (Літа). Перевагу все ж надаємо першій і не лише через її історичну першість, але й тому, що вона спирається на народні перекази, котрі власне й лягли в основу твердження відомого краєзнавця другої половини XIX ст. Людвіка Дзедичького. Село Літиня постало на березі річки Трудниця, яка була життєво важливою для господарського й побутового функціонування поселення. Топографічні особливості Літині та її околиць протягом століть зазнали певних змін. Вже у XVI ст. зникло поселення Сілечка, що, ймовірно,

розташовувалося у місцині Середній Горб, можливо, з'явився зародок присілка Груд. До XVIII ст. були вирубані хащі і ліси, що оточували Літиню з півночі і півдня. Топоніміка ж Літини, звісно, потребує більш ретельного ономастичного дослідження, проте вона здебільшого пов'язана з особливостями місцевих ландшафту, ґрунтів і полів, їх використанням селянами.

Ключові слова: топонімія, топографія, ойконімія, історичне краєзнавство, Літиня, Дрогобиччина, історичні джерела.

HISTORICAL TOPONYMY AND TOPOGRAPHY OF THE VILLAGE OF LITYNIA (15th – early 19th centuries)

Abstract. *The purpose of the article is to present the results of research into the historical topography and toponymy of the village of Litynia in Drohobych county. The study is based on the compilation of manuscript and published sources of the XV – early XIX centuries. The research methodology is based on the principles of scientificity, systematicity, general scientific (analysis, synthesis) and special-historical (historical-typological, historical-systemic, historical-comparative) methods, as well as methods of criticism of historical sources. The scientific novelty is that for the first time in historical science, the historical topography and toponymy of the village of Litynia (Drohobych district, Lviv oblast), has been analyzed. Conclusions. So, in the historical and linguistic literature, there are three main versions of the origin of the name of the village of Litynia: 1) from the words “lito” (summer), “lituvaty” (spend the summer); 2) from the root “lut” – swamp (swampy area); 3) from the anthroponym Lit (Lita). Nevertheless, we give preference to the first and not only because of its historical primacy, but also because it is based on folk tales, which actually formed the basis of the statement of a well-known local historian of the second half of the 19th century Ludwik Dziedzicki. The village of Litynia appeared on the banks of the Trudnytsia River, which was vital for the economic and domestic functioning of the settlement. The topographical features of Litynia and its surroundings have undergone certain changes over the centuries. Already in the 16th century the settlement of Silechka, which was probably located in the town of Sredniy Horb, disappeared, the germ of the village of Grud may have appeared. Until the XVIII century the thickets and forests surrounding Litynia from the north and south were cut down. The toponymy of Litynia, of course, needs a more thorough onomastic study, but it is mostly connected with the peculiarities of the local landscape, soils and fields, and their use by the peasants.*

Key words: toponymy, topography, oikonymy, historical local history, Litynia, Drohobych county, historical sources.

Постановка проблеми. Письмові історичні джерела, які стосуються тих чи тих аспектів життя певного локусу, часто містять топонімічні факти, тісно пов'язані з топографією, а також соціальною, господарською, духовною культурою мешканців. Тому дослідження минулого кожного поселення – села чи міста – неможливе без з'ясування топографічних та локально-номінаційних особливостей. Не є винятком й минуле села Літиня на Дрогобиччині, реконструкція історії якого потребує уважного ставлення до місцевої топографії та топонімії.

Огляд історіографії. Топонімію Дрогобиччини різною мірою аналізували Михайло Худаш та Марія Демчук (Худаш & Демчук, 1991; Худаш, 2006), Владислав Макарський (Makarski, 1999), Віра Котович (Котович, 2009; Котович, 2012) та

низка інших дослідників. Бібліографія історії села Літиня представлена передусім довідковими статтями Людвіка Дзедичького (Lu. Dz., 1884), Івана Скочиляса та Юрія Середяка (Скочиляс & Середяк, 1973), а також укладачів україно- та російськомовних видань “Історії міст і сіл Української РСР. Львівська область” (Історія міст і сіл, 1968, с. 319; История городов и сел, 1978, с. 297) та книги-альбому “Дрогобиччина: свідки епох” (Пастух, Сов’як, & Шимко, 2012, сс. 250–253). Низку праць зі історії села опублікував Микола Галів (Галів, 2009; Галів, 2012; Галів, 2013а; Галів, 2013b; Галів, 2014; Галів, 2015). Деякі аспекти історичної топографії та топонімії села Літиня висвітлені у статті цього ж автора (Галів, 2017). Нові джерельні матеріали дають змогу більш глибоко розкрити зазначену проблему.

Відзначимо, що під час дослідження використано певні теоретичні та методологічні орієнтири, окреслені у працях Грігоре Надріса (Nandriš, 1958), Ен Макдугал (McDougall, 1991), Керол Хоуг (Hough, 2004), Петера Тонемана (Thonemann, 2015), Йошуа Неша (Nash, 2015), Миколи Галіва та Василя Ільницького (Haliv & Ilnytskyi, 2021).

Мета статті – представити результати дослідження історичної топографії та топонімії села Літиня на Дрогобиччині. Дослідження спирається на використання рукописних та опублікованих джерел XV – початку XIX ст.

Виклад основного матеріалу. Найменування села Літиня, як вказував наприкінці XIX ст. краєзнавець Л. Дзедичький, походить від іменника “літо” та дієслова “літувати”, й пояснюється, тим, що на луках поблизу Трудниці, де пізніше постала Літиня, селяни з навколишніх сіл (Грушова (зараз – Грушів), Вороблевичі, Тинів) улітку випасали худобу (Lu. Dz., 1884, s. 354). За переказами, саме пастухи, які літували з чередами корів на цих теренах, започаткували поселення Літиня приблизно у XIII ст. (Історія міст і сіл, 1968, с. 319). До речі, від слів “літо” та “літувати” походить назва й іншого села сучасної Дрогобиччини – Летня. За переказами, її засновано у першій половині XIII ст. жителями села Мединичі, які на літній час вивозили на місце, де тепер Летня, вулики бджіл (Історія міст і сіл, 1968, с. 318–319).

Інша легендарна традиція пов’язує виникнення села з воєнно-політичними подіями того ж таки XIII ст., зокрема монгольською воєнною експансією. Колишній мешканець с. Мединичі правник Ю. Середяк, писав, що Літиню засновано жителями навколишніх сіл, передусім Грушової, які, рятуючись від татарських нападів, утікали у болотисту місцевість поблизу річки Трудниця (Скочиляс, Середяк, 1973, с. 293–294). Зазначимо, що згадки про втечі селян із Грушової і Літині на болота під час татарських нападів фіксуються у документах 1634 р. (ЦДІАУЛ. Ф. 9. Оп. 1. Спр. 386. Арк. 985). Проте стосувалися вони кримчаків першої половини XVI ст., а на той час село Літиня вже існувало декілька століть. Тож, ймовірно, зафіксована Ю. Середяком народна історична пам’ять про втечі селян у болотисту місцину біля ріки Трудниця стосується не нападів монголо-татар XIII ст., а значно пізнішого часу, а відтак некоректно пояснювати виникнення Літині потребою для селян з Грушової та інших сіл сховатися від монгольських вершників.

У статті-довідці про Літиню Ю. Середяк згадав про “болотисту місцевість”, на якій згодом постала Літиня. Зауважимо, що болотисті терени в селі чи поблизу нього неодноразово фіксуються історичними документами. Так, в одній із суплік літинської громади до короля від 13 липня 1744 р., з-поміж іншого вказувалося, що літинці “на водах мешкають” (AGAD, Zespoł: Arhiwum Kameralne, sygn. 71, k. 107). До слова, болотиста місцина згадується і в контексті першої писемної фіксації села Грушів

(Грушова) в акті надання німецького права місту Дрогобич 1422 р. У ньому йдеться, що село Грушів було локоване (перед 1402 роком) дрогобицьким війтом Миколаєм Рішем “у дубровах і лісах на багнах” (“...villam in mericis et nemoribus ac paludibus Gruschow...”) (Sułkowska-Kurasiowa, Kuras, 1975, s. 97). У цьому контексті не можна залишати поза увагою думку сучасного польського дослідника В. Макарського. Спираючись на один з варіантів латиномовного запису назви села – “*Luthnya*” (1466), вчений виводить її від польського і українського кореня “*lut*” – болота, нечистоти (Makarski, 1999, s. 146), а трансформацію “*lu* – *li*” пояснює характерним для різних слов’янських мов явищем репартиції голосних.

Дрогобицька дослідниця В. Котович, беручи до уваги один із записів назви села – *Lithyna* (1499), припускає, що первісною назвою поселення було *Літина*. З огляду на це вона конструює можливість відображення в назві села власної особової назви засновника чи власника – *Ліма* (Літина – садиба, осада, оселя Літа чи Літи). При цьому зазначає, що антропонім *Ліма* є слов’янською автохтонною відапелятивною власною особовою назвою (Котович, 2012, с. 44).

Тож маємо три основні версії походження назви села Літиня: 1) від слів “літо”, “літувати”; 2) від кореня “лут” – болото (болотиста місцевість); 3) від антропоніма Літа. Перевагу все ж надаємо першій і не лише через її історичну першість, але й тому, що вона спирається на народні перекази, котрі власне й лягли в основу тези Л. Дзєдицького. Не відкидаємо, проте, й інші версії.

Характеризуючи топографічні особливості села Літиня, відзначимо, що воно, як і більшість сіл Дрогобиччини, постало на березі річки, наявність якої у давні часи була життєво важливою для господарського й побутового функціонування поселення. Звивиста Трудниця, течія якої починалася у трикутнику сіл Брониця, Котованя та Лужок Долішній і прямувала із заходу на схід, стала віссю формування кількох поселень: Брониці, Добрівлян, Ролева, Бояр та Літині (Atlas historyczny, 1899, s. 3). Остання розташувалася на лівому березі Трудниці за 4 км від її впадіння до Тисьмениці.

Болотиста місцевість, в якій постала Літиня, була всіяна річковими заплавами та ставками, які у давнину розкинулися обабіч Трудниці і з’єднували її з Бистрицею та Тисьменицею. Відомо, що громадське пасовисько Толока, що міститься на північ від Літині, у Середньовіччі та Ранньомодерні часи вкривали струмки, джерела, маленькі річечки. На одній із таких річечок, що сполучала Бистрицю і Трудницю, у XVIII ст. було зведено млин (AGAD, zespol: Metryka Koronna, Księgi Sądu Referendarskiego, sygn. 26, k. 161–161v; sygn. 28, k. 124v–125). Згідно з картографічним планом північної частини Літині від 1811 р., річка під назвою Старе Млиницько тягнулася від Бистриці, перетинала тинівську, грушовську і літинську частини пасовиська Загатне й впадала у Трудницю на схід від Літині (ЦДІАУЛ. Ф. 146. Оп. 64. Спр. 2816. Арк. 15). До кінця XVIII ст. ця місцевість (Толока і Загатне) були вкриті дикорослими деревами і кущами – хащами, де навколишні громади, передовсім літинська, рубали дрова для опалення власних помешкань і приготування їжі. Про ці хащі згадано, зокрема, в постанові королівського референдарського суду у Варшаві від 4 вересня 1750 р. (AGAD, zespol: Metryka Koronna, Księgi Sądu Referendarskiego, sygn. 25, k. 304v).

На наявність рясних лісових розсаджень біля Літині ще у XVI ст. вказує латиномовний акт обміну маєтками між шляхтичем Климентом Літинським і королем Сигізмундом II Августом (1554). Згідно з ним, Літиню прилучили до коронних маєтків Дрогобицького староства начебто через її ліси, котрі були придатними для королівських жуп (AGAD, zespol: Metryka Koronna, sygn. 86, k. 115–115v).

На південний захід від Літині, з боку Ролева та Бояр, також розкинулися болотисто-торф'яні луки, вкриті невеликими водоймами і хашами. Про наявність там лісочків, де селяни рубали дрова і збирали хмиз, свідчать, наприклад, акти Перемишльського гродського суду 1723 р., згідно з якими мешканці Літині подали позов на власників села Бояри (ЦДІАУЛ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 519. Арк. 1319–1320). Поступово хаші витяли, а місцевість використовували як сіножаті і пасовиська. Вже 1766 р. власники Бояр у протестації, складеній у Перемишльському гроді, зазначали, що літинці “в кожному році витинають ліси [належні] до добр дідичних Бояр шляхецьких”. Ці ліси разом з луками межують з орними полями села Літиня, що дало можливість літинським селянам витяти їх упень, “поки лісів на тих болотах не стало” (ЦДІАУЛ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 625. Арк. 188–190; Ф. 856. Оп. 1. Спр. 380. Арк. 2). Під час багатих на дощі років луки і хаші між Трудницею і Тисьменицею, між Літинєю і Ролевам перетворювалися на суцільні заплави. У тій же ж протестації згадувалося про неможливість дістатися до лук через “великі болота і багна” (ЦДІАУЛ. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 625. Арк. 188–190; Ф. 856. Оп. 1. Спр. 380. Арк. 2). Поблизу Літині, за 3–4 км на північний схід, сформувався присілок Груд Літинський (зараз – с. Городківка). Його витоків можна дошукуватися у XVI ст. Як повідомляє люстрація Перемишльської землі 1570 р., два господарі біля Літині незадовго перед тим “викопали” (освоїли) нові поля, так звані “грєнді” (grzendi) (AGAD, zespoł: Metyyka Koronna, Lustracje dz. XVIII, sygn. 46, k. 302; Жерела, 1903, с. 253). Проте до другої половини XVIII ст. жодних джерельних згадок про присілок Груд немає.

Щоправда у складеному в 1899–1904 рр. польським істориком А. Яблоновським “Атласі Речі Посполитої XVI–XVII ст.” біля Літині позначено поселення Груді (Atlas historyczny, 1899, s. 3). Не можна, однак, вважати цю вказівку достовірною. На цій же карті є і німецькі колонії Кьонігсау, Угардсберг, Йозефсберг, які постали наприкінці XVIII – на початку XIX ст. А. Яблоновський просто спробував на сучасній йому карті визначити лінії воеводств, повітів і староств кінця XVI – початку XVII ст.

Літиню і Груд оточували освоєні селянами поля, що використовувалися як луки, сіножаті, пасовиська, рілля. Найбільшими з них були луки і пасовиська Толока, Загатне і Болото на півночі, рілля Згорбка, Копань, Середній Горб і Помярки на північному заході, рілля Завороти, Могили (Замогили), Солтиський Лан на заході, луки Головсько і Предсеб’я на південному заході, рілля і луки Загрудом і лука Закоłodне на північному сході, рілля Шнури, Прийма, Болоня і Грудець, а також луки Замлиння на сході, рілля і луки Заріччя, луки Пастівник на південному сході, луки На Замлинню на півдні. Ці топоніми фіксуються найбільш повно в Йосифінській метриці села Літиня 1787 р., а також у “польових ескізах” Літині за 1853 р. (ЦДІАУЛ. Ф. 19. Оп. XIV. Спр. 206; Ф. 186. Оп. 1. Спр. 4933).

Назви полів за етимологією можна поділити на декілька груп: 1) назви, що походять від ландшафтних апелятивів – Болото, Згорбка і Середній Горб (це єдиний оронім з усієї топонімічної номенклатури Літині); 2) назви, що відображають підсічне господарювання – Копань (викопані, оброблені ґрунти після очищення від лісу і чагарників (Удовенко, 2012, с. 48)), 3) назви, що вказують на належність поля представникам певної соціальної групи – Солтиський Лан; 4) назви, що вказують якість і особливості ґрунтів – Грудець, Болоня; 5) назви, що пояснюють використання поля селянами – Пастівник, Толока (громадське пасовисько); 6) назви, в яких закладено давні одиниці та особливості виміру – Шнури, вже згадуваний Солтиський Лан, Помярки (“примірки”, які після виміру ґрунтів не увійшли до жодного лану);

7) прийменникові конструкції, що вказують на наявність поблизу поля того чи того об'єкта – Загруді (за поселенням Груд), Замлиння (за млином), Заріччя (за рікою), Замогили (за могилами), Завороти (за воротами), Загатне (за гаттю – осушена у результаті побудови гаті площа) та ін.

До слова, слов'янське слово “болонь”, “болоня”, “оболонь” – доволі поширене в топонімії українських поселень. Воно досить давнє – зафіксоване ще в руських літописах під 1150 і 1161 рр. (Літопис Руський, 1989, с. 233, 281). Згадується воно і в “Слові о полку Ігоревім” (кінець XII – початок XIII ст.) у розповіді про дивний сон київського князя Святослава (“у Пліснська на болони”) (Слово о плъку Ігоревѣ, 1967, с. 69). 27 жовтня 1405 р. король Владислав II Ягайло надав Болонь над Дністром містові Галич (AGZ, 1872, s. 155–158). “Болонню” називали низинні луки біля річки, вигін, околицю біля поселення, площу між валами тощо (Словник української мови, 1958, с. 21).

Літиня як поселення складається з кількох частин: Кінець, Підріка, Загородки, Кут, Мельники, Ставищі, Широкий вигін тощо. Етимологія цих мікротопонімів передовсім пов'язана із місцезрештуванням позначуваних ними топографічних локусів: Кінець – західна (кінцева) частина села, Підріка – місцина біля ріки Трудниці, Ставищі – крайня східна ділянка Літині із кількома ставками і т. п.

Доцільно зауважити, що до XVIII ст. більшість із названих частин села у джерелах не згадується. Лише двоє з них відомі із джерел XVIII ст. – Мельники та Загородки (Загороди). Мельники постали у першій половині цього ж століття у результаті освоєння літинськими мельниками ґрунту Грудець й перенесення млина на береги Трудниці. Саме на Грудці вони побудували собі житла та господарські споруди (ЦДІАУ у Львові. Ф. 13. Оп. 1. Спр. 562. Арк. 2909, 2914). Про так звані Загороди вперше дізнаємося з супілки літинської громади до Комісії Скарбової від 5 лютого 1740 р., де зазначено, що королівський комісар Й. Блум, ревізуючи у попередньому році село через конфлікт громади з мельниками, побував на Загородах, що належали до посесії корчмаря (AGAD, zespól: Arhiwum Kameralne, sygn. 42, k. 183–184). Номінація “Мельники”, отже, соціонімічна й походить від назви мікрогрупи сільського населення. Найменування ж “Загороди”, очевидно, пов'язане з апелятивом “за городами” або певною загородженою ділянкою, хоча можна також припускати її соціонімічність – від мікрогрупи загородників, обійстя яких, можливо, розміщувалися саме в цій частині села.

У контексті характеристики топографії Літині, викликає зацікавлення легенда про перенесення села Літиня з ґрунту Середній Горб на 1–2 км східніше. За переказами, які й досі побутують серед мешканців села, саме у місцині Середній Горб початково існувала Літиня, однак через татарські напади, поселення було перенесено на лівий берег Трудниці, тобто туди, де воно зараз розташовується. Таку версію ще й обґрунтовують “джерельними доказами” (а насправді переказами про ці докази) – начебто час від часу сільські господарі виорюють на Середньому Горбі якісь “черепки”.

Зауважимо, що зазначена легенда відома ще й в іншому варіанті, відповідно до якого село Літиня витворилося від поселення під назвою Зіллячко чи Зілочко, котре, власне, й розміщувалося на Середньому Горбі. Вважаємо, що ця легендарна традиція має певні підстави, на які проливають світло історичні джерела. Відомо, що Літиня до середини XVI ст. належала шляхтичам Літинським, які, зрештою, змушені були погодитися на обмін своїх маєтностей з королем Сигізмундом II Августом. За рішенням Люблінського сейму від 2 квітня 1554 р. Климент Літинський та його сини передавали королеві свої маєтки – села Літиня, Седлища і Тинів (AGAD, zespól: Metryka Koronna,

sygn. 86, k. 115–117). Відзначимо, що це перші писемні згадки про Седлище і Тинів, які, очевидно, виокремилися з Літині лише в першій половині XVI ст. При цьому наголосимо, що в поборовому реєстрі Перемишльської землі за 1530 р. вони ще не згадуються.

Особливу увагу викликає так зване Седлище, яке в люстрації 1564 р. занотоване як Селище – Sieliscze (Жерела, 1900, с. 293), а в поборовому реєстрі 1589 р. узагалі не згадується. На 1592 р. серед сіл, які були передані до Самбірської економії, поряд з Літинією названо й “пусту” (спустошену, покинуту) Сілечку (Litynia et Siłeczka pusta) (AGAD, zespoł: Metryka Koronna, sygn. 137, k. 313v). Очевидно, це й було Селище чи Седлище, про яке згадується у документах середини XVI ст., але вже наприкінці століття воно було спустошене (не виключено, що це сталося внаслідок татарського нападу 1589 р.).

Задля локалізації Седлища-Селища-Сілечка[и], доцільно звернути увагу на вказівку в акті обміну маєтностями між Климентом Літинським і королем Сигізмундом II Августом, відповідно до якої Седлище засноване посередині Літині (AGAD, zespoł: Metryka Koronna, sygn. 86, k. 116v). Припускаємо, що Седлище було закладено Літинськими не посередині власне Літині, а посеред маєтків Літинських – між селами Літиня і Тинів, тобто власне в місцині Середній Горб. Проіснувало воно недовго (приблизно 40–50 років), залишивши по собі матеріальні артефакти-“черепки”, що подекуди й досі віднаходять на Середньому Горбі, та легенду про перенесення Літині й переказ щодо села Зілечко-Зіллячко. При цьому підкреслимо очевидний перегук топонімів Седлище-Селище-Сілечка(о)-Зілечко-Зіллячко. Легенду ж про перенесення села можна пояснити й історичною пам’яттю про можливе переселення мешканців Седлища до Літині після татарського спустошення 1589 р.

Висновки. Отже, в історичній та лінгвістичній літературі існує три основні версії походження назви села Літиня: 1) від слів “літо”, “літувати”; 2) від кореня “лут” – болото (болотиста місцевість); 3) від антропоніма Літа. Перевагу все ж надаємо першій і не лише через її історичну першість, але й тому, що вона спирається на народні перекази, котрі власне й лягли в основу твердження Л. Дзедицького. Топографічні особливості Літині та її околиць протягом століть зазнали певних змін. Вже у XVI ст. зникло поселення Сілечка, що, ймовірно, розташовувалося в місцині Середній Горб, можливо, з’явився зародок присілка Груд. До XVIII ст. були вирубані хащі і ліси, котрі оточували Літиню з півночі і півдня. Топоніміка ж Літині, звісно, потребує більш ретельного ономастичного дослідження, проте вона здебільшого пов’язана з особливостями місцевих ландшафту, ґрунтів і полів, їх використанням селянами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Галів, М. (2009). До питання першої писемної згадки про село Літиня. *Дрогобицький краєзнавчий збірник, XIII*, 45–52.

Галів, М. (2012). Соціальний спектр королівських сіл Самбірського Підгір’я у XV – XVIII ст. (на прикладі села Літиня). *Краєзнавство, 2* (79), 47–59.

Галів, М. (2013а). Правова (майнова) та адміністративна належність села Літиня на Дрогобищині у XV–XVIII ст. *Актуальні питання гуманітарних наук, 4*, 12–20.

Галів, М. (2013б). Громадські та персональні борги в селі Літиня Самбірської економії (XVIII ст.). *Український історичний збірник, 16*, 68–80.

Галів, М. (2014). Корчмарство в селі Літиня на Дрогобищині (XVI–XVIII ст.). *Дрогобицький краєзнавчий збірник, XVII*, 114–125.

Галів, М. (2015). Судова справа літинянських “солтисів alias мельників” (1737 – 1744 роки). *Записки Наукового Товариства імені Шевченка, ССCLXVIII: Праці комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін*, 311–339.

Галів, М. (2017). Історична топонімія і топографія села Літиня на Дрогобиччині. *Літопис Бойківщини*, 1/92(103), 54–61.

Жерела. (1900). *Жерела до історії України-Руси. Т. III: Люстрації земель Холмської, Белзької і Львівської 1564-5 р.* Львів.

Жерела. (1903). *Жерела до історії України-Руси. Т. VII: Люстрація королівщин в руських землях корони з р. 1570.* Львів: Накл. НТШ.

История городов и сел. (1978). *История городов и сел Украинской ССР. Львовская область.* Киев: Ин-т истории АН УССР.

Історія міст і сіл. (1968). *Історія міст і сіл Української РСР. Львівська область.* Київ: Гол. ред. УРЕ.

Котович, В. В. (2009). Заселення Дрогобиччини за даними ойконімії. *Studia slovakistica*, 10, 244–251.

Котович, В. (2012). *Походження назв населених пунктів Дрогобиччини (наукові версії).* Дрогобич: Посвіт.

Літопис Руський. (1989). *Літопис Руський / за Іпатським списком переклав Л. Махновець.* Київ: “Дніпро”.

Пастух, Р., Сов'як, П., Шимко, І. (2012). *Дрогобиччина: свідки епох.* Енциклопедична книга-альбом. Кн. 1. Дрогобич: Коло.

Скочиляс, І., Середяк, Ю. (1973). Літиня і Груд Літинський. *Дрогобиччина – земля Івана Франка*, (т. 1, сс. 293–294). Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто.

Словник української мови. (1958). *Словник української мови / Упор. з дод. влас. матеріалу Б. Грінченко: в 4-х т. Т. 3.* Київ: Вид-во Академії наук УРСР.

Слово о пльку Ігоревѣ. (1961). *Слово о пльку Ігоревѣ та його поетичні переклади і переспіви / Видання підготував Л. Махновець.* Київ: Наукова думка.

Удовенко, Л. О. (2012). Лексико-семантичні та структурно-словотвірні особливості топонімії Львівщини (на матеріалі Топонімів села Конів Старосамбірського району Львівської області). *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Серія: Філологія*, 994 (64), 45–49.

Худаш, М., Демчук, М. (1991). *Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімії утворення).* Київ.

Худаш, М. (2006). *Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (відапелятивні утворення).* Львів.

Центральний державний історичний архів України у Львові (ЦДАЛ).

AGZ. (1872). *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej polskiej z archiwum tak zwanego bernardynskiego we Lwowie.* Т. III. Lwów.

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (AGAD).

Atlas historyczny. (1899). *Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej wydany z zasilkiem Akademii Umiejętności w Krakowie. Epoka przelomu z wieku XVI-go na XVII-sty. Dział II-gi: “Ziemie Ruskie” Rzeczypospolitej.* Warszawa – Wiedeń.

Haliv, M., & Pnytskyi, V. (2021). The methods of internal criticism of written sources in the works of ukrainian historians: on the example of scientific narratives on the history of education (1840s – 1930s). *Annales Universitatis apulensis. Series Historica*, 1 (25), 281–297. DOI: <https://doi.org/10.29302/auash.2021.25.1.14>

- Hough, C.** (2004). The (Non?)-Survival of Romano-British Toponymy. *Neuphilologische Mitteilungen*, 105(1), 25–32. URL: <http://www.jstor.org/stable/43346325>
- Lu, Dz. (Ludwik Dzedzicki).** (1884). Litynia. *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* / Wyd. pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, (t. V, pp. 354–355). Warszawa: Nakł. W. Walewskiego.
- Makarski, W.** (1999). *Nazwy miejscowości dawnej ziemi Przemyskiej*. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.
- McDougall, E. A.** (1991). The Quest for “Tarra”: Toponymy and Geography in Exploring History. *History in Africa*, 18, 271–289. DOI: <https://doi.org/10.2307/3172066>
- Nandriş, G.** (1958). Notes on East European Toponymy and Some Reminiscences of Petar Skok. *The Slavonic and East European Review*, 36(87), 496–501. URL: <http://www.jstor.org/stable/4204966>
- Nash, J.** (2015). Placenames and Ecolinguistics: Some Considerations for Toponymists. *AAA: Arbeiten Aus Anglistik Und Amerikanistik*, 40(1/2), 99–103. URL: <http://www.jstor.org/stable/24722041>
- Sułkowska-Kurasiowa, I., Kuras, S. (Ed.).** (1975). *Zbiór dokumentów Małopolskich*. Cz. VII. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk : Zakład narodowy imienia Ossolińskich, Wyd-wo PAN.
- Thonemann, P.** (2015). Heroic Onomastics in Roman Anatolia. *Historia: Zeitschrift Für Alte Geschichte*, 64(3), 357–385. URL: <http://www.jstor.org/stable/24433681>

REFERENCES

- Haliv, M.** (2009). Do pytania pershoi pysemnoi zghadky pro selo Litynia [To the question of the first written mention of the village of Litynia]. *Drohobytskyi kraieznavchyi zbirnyk – Drohobytsky local history collection*, XIII, 45–52. [in Ukrainian].
- Haliv, M.** (2012). Sotsialnyi spektr korolivskykh sil Sambirskoho Pidhiria u XV–XVIII st. (na prykladi sela Litynia) [Social spectrum of the royal villages of the Sambir Highlands in the 15th – 18th centuries (on the example of the village of Litynia)]. *Kraieznavstvo – Local History*, 2 (79), 47–59. [in Ukrainian].
- Haliv, M.** (2013a). Pravova (mainova) ta administratyvna nalezhnist sela Litynia na Drohobychchyni u XV–XVIII st. [Legal (property) and administrative ownership of the village of Litynia in Drohobych region in the 15th – 18th centuries]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanitarian sciences*, 4, 12–20. [in Ukrainian].
- Haliv, M.** (2013b). Hromadski ta personalni borhy v seli Litynia Sambirskoi ekonomii (XVIII st.) [Public and personal debts in the village of Litynia of the Sambir economy (XVIII century)]. *Ukrainskyi istorychnyi zbirnyk – Ukrainian historical collection*, 16, 68–80. [in Ukrainian].
- Haliv, M.** (2014). Korchmarstvo v seli Litynia na Drohobychchyni (XVI–XVIII st.) [Innkeeping in the village of Litynia in Drohobych region (XVI–XVIII centuries)]. *Drohobytskyi kraieznavchyi zbirnyk – Drohobytsky local history collection*, XVII, 114–125. [in Ukrainian].
- Haliv, M.** (2015). Sudova sprava litynianskykh “soltysiv alias melnykiv” (1737–1744 roky) [The court case of the Litynia’s “soltys alias millers” (1737–1744 years)]. *Zapysky Naukovoho Tovarystva imeni Shevchenka, CCLXVIII: Pratsi komisii spetsialnykh (dopomizhnykh) istorychnykh dystsyplin – Notes of the Shevchenko Scientific Society, CCLXVIII: Proceedings of the commission of special (auxiliary) historical disciplines*, 311–339. [in Ukrainian].

Haliv, M. (2017). Istorychna toponimiia i topohrafiia sela Litynia na Drohobychchyni [Historical toponymy and topography of the village of Litynia in Drohobych county]. *Litopys Boikivshchyny – Chronicle of Boyky region, 1/92(103)*, 54–61. [in Ukrainian].

Zherela. (1900). *Zherela do istorii Ukrainy-Rusy. T. III: Liustratsyi zemel Kholm, Belzki i Lvivskoi 1564–5 r.* [Sources for the history of Ukraine-Russia. T. III: Lustrations of the Kholm, Belzka and Lviv lands in 1564–5]. Lviv. [in Ukrainian].

Zherela. (1903). *Zherela do istorii Ukrainy-Rusy. T. VII: Liustratsyia korolivshchyn v ruskykh zemliakh korony z r. 1570* [Sources for the history of Ukraine-Rus'. Vol. VII: Lustration of the royal estates in the Rus' lands of the Crown since 1570]. Lviv: Nakl. NTSh. [in Ukrainian].

Istoriya gorodov i sel. (1978). *Istoriya gorodov y sel Ukrainskoi SSR. Lvovskaia oblast* [History of cities and villages of the Ukrainian SSR. Lviv oblast]. Kiev: In-t istoriy AN USSR. [in Russian].

Istoriia mist i sil. (1968). *Istoriia mist i sil Ukrainskoi RSR. Lvivska oblast* [History of cities and villages of the Ukrainian SSR. Lviv oblast]. Kyiv: Hol. red. URE. [in Ukrainian].

Kotovych, V. V. (2009). Zaseleння Drohobychchyny za danymy oikonomii [Settlement of Drohobych county according to oikonomy data]. *Studia slovakistica, 10*, 244–251. [in Ukrainian].

Kotovych, V. (2012). *Pokhodzhennia nazv naselenykh punktiv Drohobychchyny (naukovi versii)* [The origin of the names of settlements in Drohobych county (scientific versions)]. Drohobych: Posvit. [in Ukrainian].

Litopys Ruskyi. (1989). *Litopys Ruskyi [Rus' Annals] / Za Ipatskym spyskom pereklav L. Makhnovets.* Kyiv: “Dnipro”. [in Ukrainian].

Pastukh, R., Soviak, P., & Shymko, I. (2012). *Drohobychchyna: svidky epokh. Entsyklopedychna knyha-albom* [Drohobych county: witnesses of eras. Encyclopedic book-album]. Kn. 1. Drohobych: Kolo. [in Ukrainian].

Skochyliak, I., & Serediak, Yu. (1973). Litynia i Hrud Litynskyi [Litynia i Hrud Litynskyi]. *Drohobychchyna – zemlia Ivana Franka – Drohobychchyna – the land of Ivan Franko*, (t. 1, ss. 293–294). Niu-York – Paryzh – Sydnei – Toronto. [in Ukrainian].

Slovyk ukrainskoi movy. (1958). *Slovyk ukrainskoi movy* [Dictionary of the Ukrainian language] / Upor. z dod. vlas. materialu B. Hrinchenko: v 4-kh t. T. 3. Kyiv: Vyd-vo Akademii nauk URSSR. [in Ukrainian].

Slovo o plku Igoreve. (1961). *Slovo o plku Igoreve ta yoho poetychni perekłady i perespivy* [Slovo o polku Igoreve (A word about the Igor's regiment) and his poetic translations and re-singsings] / Vydannia pidhotuvav L. Makhnovets. Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian].

Udovenko, L. O. (2012). Leksyko-semantychni ta strukturno-slovotvorni osoblyvosti toponimii Lvivshchyny (na materialii Toponimiv sela Koniv Starosambirskoho raionu Lvivskoi oblasti) [Lexical-semantic and structural-word-forming features of the toponymy of the Lviv region (on the material of Toponyms of Koniv village, Starosambir district, Lviv region)]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V.N. Karazina, seriia: Filolohiia – Bulletin of V. N. Karazina Kharkiv National University, series: Philology, 994 (64)*, 45–49. [in Ukrainian].

Khudash, M., & Demchuk, M. (1991). *Pokhodzhennia ukrainskykh karpatskykh i prykarpatykykh nazv naselenykh punktiv (vidantroponimni utvorennia)* [The origin of Ukrainian Carpathian and Precarpathian names of settlements (vidantroponymic formations)]. Kyiv. [in Ukrainian].

Khudash, M. (2006). *Ukrainski karpatski i prykarpatski nazvy naselenykh punktiv (vidapeliatyvni utvorennia)* [Ukrainian Carpathian and Carpathian names of settlements (appellative formations)]. Lviv. [in Ukrainian].

Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u Lvovi – TsDIAL [Central State Historical Archive of Ukraine in Lviv].

AGZ. (1872). *Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowe* [Town and land records from the times of the Commonwealth from the so-called Bernardine archive in Lviv]. T. III. Lwów. [in Polish].

Arhiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie – AGAD [Central Archives of Historical Records in Warsaw].

Atlas historyczny. (1899). *Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej. Epoka przelomu z wieku XVI-go na XVII-sty. Dział II-gi: “Ziemie Ruskie” Rzeczypospolitej* [Historical Atlas of the Commonwealth. The era of the turn from the 16th to the 17th century. Section II: “Rus’ Lands” of the Commonwealth]. Warszawa–Wiedeń. [in Polish].

Haliv, M. & Ilnytskyi, V. (2021). The methods of internal criticism of written sources in the works of ukrainian historians: on the example of scientific narratives on the history of education (1840s – 1930s). *Annales Universitatis apulensis. Series Historica, 1* (25), 281–297. DOI: <https://doi.org/10.29302/auash.2021.25.1.14> [in English].

Hough, C. (2004). The (Non?)-Survival of Romano-British Toponymy. *Neuphilologische Mitteilungen, 105*(1), 25–32. URL: <http://www.jstor.org/stable/43346325> [in English].

Lu. Dz. (Ludwik Dziedzicki). (1884). Litynia [Litynia]. *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich – Geographical Dictionary of the Kingdom of Poland and other Slavic countries* / Wyd. pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, (t. V, pp. 354–355). Warszawa: Nakł. W. Walewskiego. [in Polish].

Makarski, W. (1999). *Nazwy miejscowości dawnej ziemi Przemyskiej* [Place names of the former Przemyśl land]. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL. [in Polish].

McDougall, E. A. (1991). The Quest for “Tarra”: Toponymy and Geography in Exploring History. *History in Africa, 18*, 271–289. DOI: <https://doi.org/10.2307/3172066> [in English].

Nandriş, G. (1958). Notes on East European Toponymy and Some Reminiscences of Petar Skok. *The Slavonic and East European Review, 36*(87), 496–501. URL: <http://www.jstor.org/stable/4204966> [in English].

Nash, J. (2015). Placenames and Ecolinguistics: Some Considerations for Toponymists. *AAA: Arbeiten Aus Anglistik Und Amerikanistik, 40*(1/2), 99–103. URL: <http://www.jstor.org/stable/24722041> [in English].

Sułkowska-Kurasiowa, I., & Kuras, S. (Ed.). (1975). *Zbiór dokumentów Małopolskich* [Collection of Małopolska documents]. Cz. VII. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk: Zakład narodowy imienia Ossolińskich, Wyd-wo PAN. [in Polish].

Thonemann, P. (2015). Heroic Onomastics in Roman Anatolia. *Historia: Zeitschrift Für Alte Geschichte, 64*(3), 357–385. URL: <http://www.jstor.org/stable/24433681> [in English].

*Стаття надійшла до редакції 3 січня 2022 р.
Стаття рекомендована до публікації 19.12.2022.*